



NYHEDSBREV NR. 7 - 2005 - ÅRGANG 3

Indhold

Kulturarvs- kommuner søges	s. 2
Finanslov: Adgang til kulturarven	s. 3
Holbæk-arkitekts hus fredes	s.4
Hesselø retableret	s.5
Restaurering af styrelsens hus	s. 6
Præmie til Kulturarvsstyrelsen	s.8

Fredede bygninger skal tættere på borgerne

Kan man skabe øget engagement og interesse for Danmarks 9000 fredede bygninger, hvis man lokalt får større ansvar for dem? Kan ejere af fredede bygninger få en endnu bedre og mere smidig service, hvis sagsbehandlingen foregår lokalt i stedet for i København?

Det er nogle af de spørgsmål, som kulturminister Brian Mikkelsen vil have svar på i et pilotprojekt på bygningsrestaureringsområdet. I projektperioden skal dele af sagsbehandlingen vedrørende fredede bygninger foregå lokalt, nærmere bestemt på de lokale museer. I dag behandles sagerne centralt af Kulturarvsstyrelsen i København.

Kulturarvsstyrelsen skal lede projektet, der kommer til at omfatte al sagsbehandling af privatejede, fredede bygninger på Fyn, det fynske øhav og i dele af København. Det bliver derfor Odense Bys Museer og Københavns Bymuseum, som de private ejere af fredede bygninger skal henvende sig til med forespørgsler i forsøgsperioden, der vil vare indtil juni næste år.

Kulturminister Brian Mikkelsen håber, at den ny model vil skabe en tættere dialog mellem ejere af fredede bygninger og myndighederne, men også at et større lokalt ansvar for bygningskulturarven vil give et bedre overblik over vore fredede bygningers tilstand:

”Ejere af fredede bygninger skal have en bedre service med kortere ventetider. Ved at lægge sagsbehandlingen på det lokale museum kommer man tæt på den enkelte borger, og det giver måske et bedre samarbejde mellem parterne. Samtidig får vi undersøgt, om vi ved at lægge mere ansvar for de fredede bygninger ud lokalt, vil opleve et større lokalt engagement i bygningskulturarven. I dag har vi fra centralt hold ikke et fuldt dækkende overblik over de fredede bygningers tilstand, fordi det ville kræve uforholdsmæssigt mange ressourcer. Men man kunne sagtens forestille sig, at man lokalt vil sikre sig dette overblik, når man får en større tilknytning til bygningerne. De vil i højere grad indgå som en ressource til lokalrådets udvikling,” siger Brian Mikkelsen.

Fortsættes side 3

KULTURARVSSTYRELSENS
NYHEDSBREV

SLOTSHOLMSGADE 1
1216 KØBENHAVN K
TLF 72 26 51 00

REDAKTION:
KENNETH BO JØRGENSEN
kbj@kuas.dk
TLF 72 26 51 15

Kulturarvskommuner søges

Kan kommunerne bruge kulturarven som løftestang for udviklingen i det byggede miljø og til at tiltrække flere borgere, mere erhverv og flere turister?

Det vil Kulturarvsstyrelsen og Fonden Realdania undersøge i samarbejde med tre kommuner, der sætter sig som mål at inddrage kulturarven mere aktivt i den kommunale udvikling. Kulturarvskommunerne skal blandt andet give bud på, hvordan kulturarven kan indarbejdes som et strategisk element i kommuneplanen.

Kulturarvsstyrelsen og Realdania indbyder landets fremtidige kommuner til at melde sig, hvis man er interesseret i at blive kulturarvskommune i de kommende to år. Projektet støttes med 1,5 mio. kr. Etableringen af tre kulturarvskommuner er en opfølgning på den undersøgelse af danskernes holdninger til kulturarv, som Kulturarvsstyrelsen og Realdania

præsenterede tidligere i år. Undersøgelsen viste bl.a., at ca. 70% af borgerne og virksomhederne mener, at kulturarven kan støtte den lokale udvikling. Kulturarvskommunerne skal nu mere konkret udvikle ideer og metoder til, hvordan man udnytter den lokale kulturarv til kommunal udvikling. Med kulturarv menes den "faste" kulturarv, det vil sige: Fredede og bevaringsværdige bygninger, kulturmiljøer og fortidsminder.

Kulturarvskommunerne vil blive bedt om at vurdere de bevaringsværdier, der er i kommunen, og derefter udarbejde bidrag til kommuneplanen, så kulturarven indgår som et strategisk element. En kommune kan f.eks. ønske at profilere sig med fokus på udvikling og beskyttelse af dens kulturarv. En kommune kan ønske at satse på turismeudvikling baseret på kulturarv. Eller en kommune kan have et særligt område med kulturarv, f.eks. en havn eller en industrikultur, som man



ønsker at udvikle med bolig og erhverv med respekt for kulturarven.

Interesserede kommuner skal indsende en tilkendegivelse til Kulturarvsstyrelsen senest 9. december 2005. Blandt de interesserede vil Kulturarvsstyrelsen og Realdania vælge 10 kommuner, der inviteres til at indsende en egentlig ansøgning. De 3 nye kulturarvskommuner bliver udpeget til marts 2006.

Hasteindkøb til kunstmuseer

Kulturarvsstyrelsen har bevilget støtte fra hastesummen til to museumsindkøb. Hastesummen kan søges af museer, som i løbet af året får akut behov for hjælp til et uforudset godt indkøb.

Bornholms Kunstmuseum:

Bornholms Kunstmuseum har fået 238.900 kr. i støtte til at købe et maleri af Richard Mortensen (1910-1993) med titlen: Komposition (Gudhjem) 9.6.39. Maleriet var et af flere, som kunstneren malede i byen. Det nyindkøbte hører naturligt sammen både indholds- og tidsmæssigt med to Gudhjem-malerier af Richard Mortensen fra 1939, som museet

købte i 1996. Derudover har museet to Gudhjem-malerier af kunstneren fra 1935.

Maleriet vil på afgørende vis styrke museets repræsentation af Mortensen-værker fra Gudhjem og af dokumentationen af den udvikling, der fører frem mod det konkrete maleri.

Nordjyllands Kunstmuseum:

Nordjyllands Kunstmuseum har fået en støtte på 46.500 kr. til erhvervelse af Harry Carlssons collage-maleri: Ustabil flegma, 1935. Kunstværket vil styrke tyngdepunkterne i den allerede eksisterende præsentation af 20. århundredes kunst

på museet.

Harry Carlsson (1891-1968) var sammen med Wilhelm Freddie og Vilhelm Bjerke-Petersen de mest fremtrædende repræsentanter for surrealismen i Danmark i 1930'erne. Museet ejer i forvejen tre værker af kunstneren. Med hovedværket "Ustabil flegma" fra hans kunstnerisk mest betydningsfulde periode vil præsentationen af kunstneren blive afrundet på en god måde.

Maleriet er kendetegnet ved, at han sammensætter genkendelige ting, der er malet naturalistisk eller består af udklip fra aviser, men i en sammenhæng, der mister enhver logik.

Kunst og "køns-main- streaming"

I foråret udgav Kulturarvsstyrelsen en rapport om indkøbspolitikken på syv udvalgte kunstmuseer i perioden 1983-2003. Af rapporten fremgik det, at de pågældende museer havde købt langt flere værker af mandlige end af kvindelige kunstnere. Kulturarvsstyrelsens undersøgelse bliver nu brugt som eksempel i en kampagne fra ligestillingsminister Eva Kjer Hansen.

I ligestillingsloven står der, at ligestilling skal integreres i al offentlig forvaltning – det kaldes "kønsmainstreaming". For at hjælpe de offentlige myndigheder med at tænke køns- og ligestillingsaspektet ind i deres arbejde med trafik, økonomi, sundhed, kultur mv. har regeringen taget initiativ til en kampagne, som samtlige ministerier deltager i.

Mainstreamingkampagnen har fået sin egen hjemmeside <http://www.lige.dk/koensmainstreaming.asp>. Her kan offentlige myndigheder og institutioner finde vejledning i, hvordan de retter kampagner og oplysningsindsats mod hhv. kvinder og mænd, hvordan de arbejder med kønsopdelt data og statistik, vurderer konsekvenserne af et lovforslag for de to køn og opgør ressourcefordelingen mellem kvinder og mænd.

Hjemmesiden indeholder også en lang række eksempler fra alle ministerområder på, hvordan det kan gøres. Kulturarvsstyrelsens undersøgelse af museernes indkøbspolitik finder man i kategorien "Kultur og fritid" bl.a. sammen med en kampagne om brandfare og engangsgrill – specielt rettet mod yngre mænd!

Finanslov giver lettere adgang til kulturarven

Årets finanslovsaftale betyder, at borgerne får lettere adgang til kulturarven.

En af de væsentligste konsekvenser af næste års finanslov bliver, at børn og unge under 18 år får gratis adgang til de statslige og statsanerkendte museer. Desuden får alle borgere gratis adgang til de permanente samlinger på Statens Museum for Kunst og Nationalmuseet.

Derudover skal der anvendes 40,5 mio. kr. årligt fra og med 2007 til initiativer, der skal styrke formidlingen af kulturarven. Det skal ske gennem forbedrede åbningstider og øget tilgængelighed, støtte til bedre formidling og attraktive udstillinger. Desuden skal museernes viden om kulturarven nyttiggøres i undervisningssammenhæng.

I alt anvender regeringen og Dansk Folkeparti 34,5 mio. kr. i 2006 og 75 mio. kr. årligt fra 2007 og frem til styrkelse af adgangen til kulturarven, hvilket svarer til 259,5 mio. kr. for perioden 2006-2009.

På en lang række andre områder giver finanslovsaftalen et løft til kulturarven. Det gælder bl.a. en styrkelse af formidlingsindsatsen på Gl. Estrup – Jyllands Herregårdsmuseum.

Fortsat fra forsiden

Forsøget skal foregå inden for rammerne af den nuværende bygningsfredningslov, og det vil derfor fortsat være Kulturarvsstyrelsen, der træffer de endelige afgørelser. Men sagsbehandlingen skal foregå på de lokale museer. Til september næste år vil man tage stilling til, om modellen



Rosenborg Slot får penge til at forstærke og renovere gulvet i riddersalen, herunder dækning af museets indtægtstab og udgifter til nedpakning af museums-genstande. Der er også sat penge af til at undersøge muligheden for at belyse Rosenborg Slot efter mørkets frembrud.

Endelig ønsker parterne bag finansloven at undersøge muligheden for at give offentligheden øget adgang til statslige ejendomme med historisk og kulturel værdi. Det gælder visse slotte og ejendomme, der anvendes som kontorer og lignende og derfor har begrænset adgang for offentligheden. Udredningsarbejdet foretages i et samarbejde mellem Kulturarvsstyrelsen og Slots- og Ejendomsstyrelsen og skal være afsluttet medio 2006.

er så god, at man vil gøre den landsdækkende og permanent og derfor foreslå Folketinget at foretage de nødvendige ændringer af bygningsfredningsloven.

Ejere af fredede bygninger i de to områder vil snarest modtage besked om, hvordan og hvornår de kan henvende sig til museerne. Indtil da skal man henvende sig til Kulturarvsstyrelsen som hidtil.



Holbæk-arkitekts villa fredes

En villa i Holbæk, der har været hjem og arbejdsplads for en af byens betydeligste arkitekter, er indstillet til fredning – efter idé fra Holbæk Museum.

Det drejer sig om villaen Bakkekammen 45, som er tegnet i 1929 og senere beboet af arkitekten Marius Pedersen (1888-1988). I dag er den bolig for arkitektens enke, og villaen har haft så stor betydning for byen, at Holbæk Museum er indsat som førstebyder ved eventuelt salg.

Marius Pedersen opførte villaen i Bedre Byggeskik-stil, en stilart og en bevægelse, der netop havde sit udspring i Holbæk på Bygmesterskolen, hvor Marius Pedersen var forstander. Bevægelsen tegnede en traditionel, national linje med vægt på beskedne, underspillede arkitektoniske virkemidler og opretholdelse af håndværksmæssige færdigheder. Marius Pedersen var en af de førende i kampen for god bygge- og håndværkskik.

Hans eget hjem er opbygget helt symmetrisk – både udefra og i planløsningen. I hvert af de fire hjørner er lagt lige store rum – kvadratiske på 8 m² – det er tegnestue, køkken, badeværelse og trapperum. Marius Pedersens enke mener, at planløsningen skyldes, at huset var opført til en enlig mand, for Marius Pedersen var i 1929 blevet enkemand. I soveværelset er der ikke plads til en dobbeltseng, og badeværelset har vinduer til to sider, så han bedre kunne se at barbere sig. Enken mener også, at når spisestuen er så lille, var det, fordi han ikke havde forestillet sig, at der skulle komme gæster.

Villaen ligger på en vej, der i en stor bue lægger sig om en bakketop med udsigt over Holbæk Fjord. 25 af vejens huse er tegnet af arkitekterne Ivar Bentsen og Marius Pedersen, og villaen, der er indstillet til fredning, ligger på et hjørne, så det kan ses fra to sider.

Det Særlige Bygningssyn bakker op om fredningen. Den siger i sin indstilling, at villaen ”på forbilledlig vis udtrykker de idealer og det formsprog, som bevægelsen Bedre Byggeskik advokerede for”. Den aksefaste udformning i det ydre og den symmetriske opbygning både ude og inde er væsentlige træk i denne arkitekturopfattelse. Hertil kommer den minutøse omhu i materialevalg og -behandling.

Fredningsforslaget er i høring indtil 15. januar 2006.

Ingen fredning af radiostation

Danmarks ældste radiostation bliver ikke fredet.

Det Særlige Bygningssyn mener ikke, at den næsten 100 år gamle radiostation, der står på Holmen i København, har de kulturhistoriske og arkitektoniske værdier, der kan begrunde en fredning. En af grundene til afvisningen er, at bygningen ikke længere står på sit oprindelige sted, Frederiksholm, hvor den blev opført i 1908. Den blev i 2002 flyttet til Nyholm og står i en sammen-

hæng, der ikke har noget med radiokommunikation at gøre. Desuden mangler sendemasten, som var en væsentlig del af en radiostation. Radiostationen var kun i funktion frem til slutningen af 1940'erne, og der er derfor ingen spor af den oprindelige indretning. Radiostationen OXA blev opført på Frederiksholm i 1908 som Danmarks første kystradiostation i forbindelse med indførelse af trådløs kommunikation. Den var oprindelig udstyret med en 75 m høj sen-

demast, som havde en rækkevidde på 300 km. Navnet OXA var Danmarks kaldesignal OX + et A, der betød, at senderen var den første. Den anden kystradiostation var Blåvand, der derfor hed OXB. ”Foreningen til bevarelse af Danmarks ældste radiostation” har siden gjort et stort arbejde for at tilvejebringe det oprindelige sendeudstyr og har restaureret bygningen. I dag rummer den museum med en unik samling af trådløst kommunikationsudstyr.

Kulturarv retableret på Hesselø

Kulturarvsstyrelsen har nu afsluttet sin del af retableringen af de ødelagte kulturværdier på Hesselø. Den samlede regning til ejeren bliver på 37.695 kr. Og dertil kan ejeren vente en bøde for overtrædelse af museumsloven.

Den ødelagte kulturarv drejer sig om 25 hustomter fra middelalderen. De blev ødelagt, da ejeren af Kattegat-øen lod bulldozere jævne dem med jorden for at gøre plads til en landingsbane. Tomterne var ellers beskyttede fortidsminder i henhold til museumsloven.

Man ved ikke præcist, hvad tomterne har været brugt til. De danner en fordybning i jorden, som om at der har stået telte eller andre mindre holdbare bygninger. Tilbage står de jordvolde, der skulle holde hytterne på plads. Det kan have været små fiskerhytter, for øen har været et eftertragtet sted for sælfangere.

”Man kunne forestille sig, at det har været en slags Klondike, hvor man tog til for at gøre en god fangst i sæsonen, og derfor har man haft disse midlertidige boliger. Tomterne har altid været synlige i terrænet, og selv efter at bulldozere jævne dem med jorden, kunne man mange steder tydeligt se på vegetationen, hvor tomterne lå. Vi har derfor genskabt dem, så godt man nu kan under disse omstændigheder, ved at bygge voldene op igen. Fire af dem var dog så ødelagte, at det ikke gav mening at retablere dem,” siger arkæolog Torben Dehn, Kulturarvsstyrelsen.

Ejeren af Hesselø, firmaet Weibel Scientific fra Allerød, har erkendt ødelæggelserne og indvilget i at betale for genopretningen. Det gælder også for de ødelæggelser, der er sket på naturen. I alt er firmaet tiltalt for overtrædelse af fem forskellige love i forbindelse med det



ulovlige anlæg af landingsbanen.

Naturopretningen er fortsat i gang under ledelse af Cowi. Genskabningen af landskabet ventes færdigt 30. oktober, samtidig med at fredningen af græsæler træder i kraft.

Hesselø ligger i Kattegat nord for Hundested og er på 0,7 km².

Møn-atlas får hjemmeside

Nu kan almindelige borgere følge med, når Kulturarvsstyrelsen i samarbejde med Møn Kommune går i gang med et nyt kulturarvsatlas. www.moen-atlas.dk er adressen på den ny hjemmeside, der følger arbejdet med Møn Kulturarvsatlas. Arbejdet varer frem til julen 2006.

På hjemmesiden vil man blandt meget andet kunne finde nyheder om projektet, tidsplaner, og der vil være et arkiv, hvor man kan få et overblik over den viden, der lidt efter lidt bliver samlet ind.

Under mere info kan man bl.a. læse om atlasopgaven, baggrund, metode, projektets deltagere og den følgegruppe, som medvirker. Desuden er der links til mere viden om kulturarv og til kontaktpersoner og partnere i projektet, dagsordner og referater.

Endelig indeholder hjemmesiden oplysninger om, hvilke aktiviteter der

gennemføres under projektføreløbet, herunder registreringen af bygninger og kortlægningen af kulturmiljøer. Desuden findes der her et arbejdsprogram.

Kulturarvsatlasset skal som de tidligere atlas i serien sætte fokus på kommunens kulturarv, både på bygnings- og bevaringsområdet, på kulturmiljøområdet og på landskabsområdet.

Møn Kommune har indgået en aftale med Kulturarvsstyrelsen om at få udarbejdet et kulturarvsatlas, der dels er en kortlægning og beskrivelse af 25 værdifulde kulturmiljøer i by og på land, dels en registrering og en vurdering af ca. 6.100 enkeltbygninger i kommunen opført før 1940. Atlasset kan bruges af mønboere, planlæggere og sagsbehandlere i kommunen, museer, bevaringsforeninger og mange andre, som interesserer sig for kommunens kulturværdier og deres bevaring.

Møns Kulturarvsatlas udgives i et nyt format – en atlasguide, som er i praktisk, kvadratisk format, 21 x 21 cm, så den kan tages med på tur ud i by og landskab, hvis man ønsker det – om man så er lokal eller turist. I atlasguiden er kort, fotos og skitser, der understøttes af forklarende tekst.

Atlasset udgives også i internetversion, hvor man f.eks. kan gå en tur på øerne på kort, klikke på hver enkelt bygning eller kulturmiljø og få informationer og billeder frem på skærmen.

Der er i dag udgivet atlas for 74 kommuner, og ud over Møn Kulturarvsatlas er der yderligere et på vej for hele Vadehavsområdet, hvor hele eller dele af 10 kommuner indgår. Atlassene kan ses på: http://www.kuas.dk/kulturarv/kulturmiljoe/udgivne_atlas/index.jsp.

Restaurering af Bremerstente

Processen med at få restaureret Kulturarvsstyrelsens senest erhvervede ejendom, "Bremerstente" på Fyn, er nu godt i gang. Ifølge planen vil man gå i gang med selve byggeriet til foråret. Undervejs vil interesserede kunne følge med i, hvordan man restaurerer et forfaldent, fredet hus.

I første omgang har Kulturarvsstyrelsen efter en udbudsrunde valgt teknisk rådgivning og bistand i totalrådgivning til de planlagte restaurerings- og ombygningsarbejder, der omfatter både hus og have. Det blev Tegnestuen Vaag ved arkitekt M.A.A. Thomas Hillerup, Martofte.

Firmaet vil nu foretage forundersøgelser og udarbejde projektforslag, derefter følger projekteringen, og man regner med byggestart ca. 1. april 2006. Huset skal indrettes til beboelse og sælges, når byggesagen er afsluttet. Kulturarvsstyrelsen har i byggeperioden planlagt at holde to åbenthus-arrangementer, hvor alle interesserede kan blive orienteret om, hvordan man restaurerer en så gammel



og forfalden bygning. Undervejs i byggeriet vil man desuden med skilte fortælle, hvad man er i gang med, og hvor langt man er nået.

Bremerstente er et landarbejderhus fra første halvdel af 1800-årene. Det er opført af herregården Brahetrolleborg på Sydfoyn. Huset blev fredet i 1987 som en vigtig del af helheden i det enestående

og velbevarede herregårdsmiljø omkring Brahetrolleborg.

Det lille stråttækte bindingsværkshus på 108 m² har været bolig for to familier. Indvendigt er der ikke sket ændringer i mange år. I køkkenet står stadig et gammelt brændekomfur, bryggerset er udstyret med en gruekedel, og der er hverken toilet eller bad. Af samme grund har den tidligere ejer haft svært ved at leje huset ud. Kulturarvsstyrelsen vil nu gøre det beboeligt på en måde, så det stadig bevarer sine fredningsmæssige værdier. Og dermed kan huset fortsat indgå i det særlige kulturmiljø omkring Brahetrolleborg.

Brahetrolleborg er et helt særligt kulturmiljø med mange spor fra de store landboreformer i 1700-1800-årene. Brahetrolleborgs daværende ejer, lensgreve Johan Ludvig Reventlow, var en af foregangsmandene med hensyn til modernisering af landbrugsdriften og forbedring af bøndernes forhold, og på hans eget gods blev de fremsynede idéer ført ud i livet. Derfor er det ikke kun Brahetrolleborgs hovedbygning, der er fredet, men også en række større og mindre bygninger, der hører eller har hørt til godset, bl.a. det gamle Brahetrolleborg Hospital, den tidligere godsforvalterbolig, vandmøllen, en trelænget gård, flere mindre landarbejderhuse samt to små fiskerhytter. Disse huse er alle med til at tegne et nuanceret billede af livet på Brahetrolleborg Gods for ca. 200 år siden, så det er hele godsets – og ikke kun godsejer-familiens historie, man kan fortælle.

Kollegium fredes

4. Maj Kollegiet på Frederiksberg er indstillet til fredning. Kulturarvsstyrelsen har foreslået fredningen, og Det Særlige Bygningssyn har tilsluttet sig. Forslaget sendes nu i høring.

Bygningen blev tegnet og opført fra 1949-51 af arkitekt Hans Hansen. Bygherren var Frihedsfonden, der på få år opførte ni kollegier over hele landet – alle kaldt 4. Maj Kollegiet. De skulle huse studerende, der var efterkommere efter dem, der havde bekæmpet tyskerne under 2. verdenskrig..

Baggrunden for kollegierne kan især ses i bygningen på Frederiksberg, der fik den mest monumentale udformning, med stærke, symboladede udsmykninger og arkitekturdetaljer, flere skulle lede tanken hen på modstandsbevægelsen.

Samtidig var dette kollegium sammen med Århus-kollegiet (tegnet af C.F. Møller) datidens bud på fremtidens kollegier, med fælles opholdsrum, fælles altaner og fællesskab i gangkøkkenerne.



Den indvendige plan viser en klar holdning til det liv, der skal leves i kollegiet. Indretningen skulle bringe de mange forskellige studerende sammen, og den skulle skabe et sammenhold mellem dem.

Derfor gangenes fællesskab om køkken og baderum. Der blev også lagt stor vægt på fællesrummene – dagligstue, bibliotek og festsal.

4. Maj Kollegiet ligger bag Frederiksberg Rådhus med haveanlæg op til Frederiksberg Have.

Udgravning i jernalderhøvdingens landsby



Nationalmuseet og Lolland-Falsters Stiftsmuseum har netop afsluttet en udgravning i Hoby på det sydlige Lolland. Den arkæologiske undersøgelse var betalt af Kulturarvsstyrelsen, fordi den lollandske mark tilhører kategorien af ”dyrknings-truede fortidsminder”.

Lige under jordoverfladen gemmer sig sporene af en jernalderlandsby fra tiden efter Kristi fødsel. Når marken pløjes og dyrkes år efter år, bliver resterne af de 2000 år gamle gårde og huse efterhånden nedbrudt. Efter museumsloven er det staten, dvs. Kulturarvsstyrelsen, der

skal betale for arkæologiske undersøgelser, når anledningen er almindelig landbrugsdrift og ikke f.eks. byggeri eller råstofindvinding.

Landsbyer fra jernalderen er ikke nogen sjældenhed i Danmark, men den i Hoby er noget ganske særligt. Her ved man med sikkerhed, at en af Nordeuropas mest magtfulde høvdinge har haft sin gård. I 1920 blev hans grav fundet blot et par hundrede meter derfra. Den var så rigt udstyret, at man skal til Romerriget for at se noget tilsvarende. I graven var der dækket op til måltid for den døde med flæskesteg, adskillige romerske bronzekar til mad og drikke samt to helt enestående sølvbægre, der hver vejer ca. 1 kg. Bægrene er udsmykket med scener fra Homers Iliade.

Jernalderhøvdingen fra Hoby har uden tvivl været en mand med tætte forbindelser til Romerriget, og fundene fra hans grav er blandt de fornemste genstande i Nationalmuseets samlinger.

De første udgravninger af landsbyen

fandt sted i 2000-01, og her fik man fastslået jernalderbebyggelsens udstrækning mod syd og vest. Formålet med efterårets udgravning var bl.a. at finde den nordlige og østlige afgrænsning for dermed at få overblik over landsbyens samlede størrelse. Desuden undersøgte arkæologerne en stor hustomt på 24 meters længde, som meget vel kan have været en del af høvdingens gård.

I løbet af efteråret og vinteren skal Nationalmuseet og Lolland-Falsters Stiftsmuseum udarbejde en plan til Kulturarvsstyrelsen for, hvordan Hoby-området efter deres mening bedst kan sikres.

Måske skal hele landsbyen totaludgraves. Måske kan det blive aktuelt at beskytte fortidsmindet på anden måde.

Hoby er samtidig udpeget som ”kulturarvsareal af national betydning”.

Læs mere om Hoby-udgravningen på Nationalmuseets hjemmeside <http://www.natmus.dk/sw22086.asp>

1 million til kraftvarmeværk

Det tidligere Thomas B. Thriges Kraftvarmeværk i Odense skal nu restaureres. Det skal have nyt naturskifertag, døre, vinduer og murværk skal sættes i stand, og indvendigt skal der ryddes op, efter at man har fjernet mange af de gamle maskiner.

Kulturarvsstyrelsen har givet tilladelse til restaureringen og samtidig bevilliget 1 mio. kr. i støtte og et lån på 140.000 kr. Den samlede restaurering, der foretages af ejeren, Byggeselskab Olav de Linde, beløber sig til 4.188.000 kr. Det er endnu

uvist, hvad bygningen skal bruges til, når den er færdigrestaureret.

Industrianlægget blev opført 1915-16 som en del af Thomas B. Thriges store fabrikskompleks i Odense Havn. Det blev fredet i 2005. Bygningen har stået tom i mange år og er nu i dårlig stand. Det største problem er tagets utætheder, som forårsager fugt i murværk og tagkonstruktion. Der forestår desuden en stor oprydning efter fjernede maskiner og istandsættelse af samtlige indre overflader.

Kulturarvsstyrelsen har betinget sig, at reparationer af døre og vinduer skal foregå ved bevaring af så meget som muligt af det gamle materiale.

Støtten fra Kulturarvsstyrelsen sker med anbefaling fra Det Særlige Bygningssyn blandt andet med henvisning til, at bygningens store rummelighed og kravet om bevaring af den store B & W dieselmotor med de to generatorhjul, omformeren og hovedfordelingstavlen lægger begrænsninger på den fremtidige anvendelse.



Pris for Løvenborg

Kulturarvsstyrelsen har fået en pris af Københavns Kulturfond. Fonden præmierer en gang om året "Gode og smukke bygninger" opført eller renoveret i Københavns Kommune.

Styrelsen fik sin pris for istandsættelse i 2004 af facaderne på Løvenborg, Vesterbrogade 34 i København. Kulturborgmester Martin Geertsen overrakte i forrige uge prisen til Kulturarvsstyrelsens direktør, Steen Hvass, ved et arrangement på Københavns Bymuseum.

Kulturfonden skriver i sin begrundelse:

Restaureringen af Løvenborg er gennemført med stor forståelse for husets oprindelige idé og i en kvalitet ud over det

sædvanlige. Bygningen er tegnet af Anton Rosen i 1906 og er en af de få bygninger i Danmark, der er udført i den originale jugendstil.

Bygningen blev fredet i 1985, men var på det tidspunkt i forfald. I 1996 blev bygningens facade renoveret af staten. Løvenborg var det første hus i Danmark med curtain-wall. Det vil sige, at den lette facade er ophængt på husets bærende konstruktion. Facaden er rigt dekoreret med imiteret sandsten, smedejern, kobber og forgyldninger, og efter renoveringen træder den strålende frem i gadebilledet. I 2001 blev restaureringen af resten af bygningen sat i gang.

Huset er tegnet til at rumme erhverv på etagerne, og med restaureringen er de originale store åbne og lyse rum genskabt. På hovedtrappen og på tredje sal er de oprindelige farver og dekorationer på væggene malet op, og alle dørhåndtag, dørklokker og talegitre er enten genbrugt eller genskabt. Øverste etage er ombygget til at rumme en gæstebolig for arkitektskolens gæsteprofessorer. Lejligheden er indrettet i et nutidigt arkitektonisk udtryk med tre værelser omkring et fællesrum.

Restaureringen af Løvenborg modtog Europa Nostra Prisen i 2004.



Københavns kulturborgmester Martin Geertsen overrækker præsien til Kulturarvsstyrelsens direktør, Steen Hvass.

Bondegård mister fredning

En fredet bondegård i Ejby Kommune på Fyn er blevet så misligholdt, at den nu har mistet sine fredningsværdier. Derfor har Det Særlige Bygningssyn udtalt, at fredningen bør ophæves.

Det drejer sig om en firlænget gård på Brændemøllevej 11, Hjorte by i Ejby Kommune på Fyn. Den blev fredet i 1990, men samtidig blev der opført en moderne svinestald kun 8 m fra gården, og siden har de fredede avlslænger stået tomme. Stuehuset har stået tomt i længere tid, og hele bondegården er flere steder ved at styrte sammen.

Allerede i 1996 var dele af gården så medtaget, at ejeren bad om lov til at rive bygningerne ned, men det blev afslået. Siden har Kulturarvsstyrelsen forsøgt at få skiftende ejere til at istandsætte især stråtagene. I 2001 fik ejeren et direkte påbud om at reparere stråtagene.

I foråret 2004 fik Kulturarvsstyrelsen udarbejdet en tilstandsrapport, der viste, at ejendommen var i en dårlig stand. Det meste af østlængens tagværk var styrtet sammen. Kulturarvsstyrelsen gav tilsagn om støtte på 906.000 kr. til genopførelse, men da fristen for at anvende disse midler udløb, bad ejeren i stedet om lov til at rive det hele ned.

Det Særlige Bygningssyn beklager på det kraftigste, at de skiftende ejere ikke har vedligeholdt de fredede bygninger.